

2012-09-11

Energimyndigheten
att: Annika Nilsson
Box 310
631 04 Eskilstuna

Slutrapport "Vindkraft - Tillverkning och Service i Triple Steelix- regionen" - (32592-1)

Inledning

Projektet skulle enligt plan ha avslutats vid årsskiftet 2011/2012. Med utgångspunkt i att det fanns medel kvar i projektet, trots att insatser och aktiviteter i huvudsak genomförts enligt plan, har projekttiden förlängts till och med 30 september 2012. Skäl för förlängningen var ett fortsatt behov av insatser för projektets målgrupper samt behov av att slutföra ytterligare matchningar mellan kunder och underleverantörer. Energimyndigheten har meddelat sitt beslut om förlängning 2012-06-04. Länsstyrelsen Dalarna har medgett förlängning underhand.

Nedan redovisas projektets resultat. Utgångspunkt är de projektmål som fastställdes i Energimyndighetens beslut 2009-12-01 samt skälen för beslutet.

Protokoll från projektets styrgrupp har delgetts Energimyndigheten löpande underhand. Där framgår också genomförda och planerade insatser. Projektledningen svarar gärna på de ytterligare frågor som kan uppkomma utöver redovisningen nedan.

Sammanfattning

Projektet "Vindkraft - tillverkning och service i Triple Steelix-regionen" har bedrivits under tiden 2009-12-01 - 2012-09-30

Genmförandet av projektet har delats in i 5 områden med mål och resultat enligt nedan:

Underleverantörer till vindkraftindustrin: Projektets mål är att minst 5 företag i regionen skall vara leverantörer till vindkraftindustrin vid projektets slut. Resultatet är 8 företag som i olika omfattning levererar produkter och tjänster till vindkraftindustrin. Därtill

kommer 5 företag som arbetar strategiskt för att bli leverantörer till vindkraftindustrin. Projektets insatser har bestått bland annat i affärsutvecklingsinsatser för enskilda företag, matchning av potentiella underleverantörer mot kunder inom vindindustrin, mässor, etablering av B2B-portaler, mm

Centrum för drift- och underhåll: Projektets mål är att ett centrum för drift- och underhåll skall vara etablerat vid projektslut. Projektmålet har nåtts genom att industriområdet Främby Hallar i Falun nu har 5 företag som verkar erbjuder drifts- och underhållstjänster mot vindindustrin. Arbetet med att hitta ytterligare aktörer till centret fortsätter.

Underleverantörsnätverk: Projektet har haft som mål att minst ett underleverantörsnätverk skall vara etablerat vid projektslut. Resultatet är att två nätverk kunnat etableras. Det ena, med företag både i Dalarna och Gävleborg, har kommit längst och genomför gemensamma säljaktiviteter mm mot bland annat vindindustrin. Det andra nätverket, i Södra Dalarna, behöver fortsätta sitt strategiska arbete och utveckla sitt leveranserbjudande för att kunna matcha vindindustrins krav.

Utbildningar: Ett av projektets mål är att verka för att minst en utbildning inom energieffektivisering/underhåll finns i regionen vid projektslut. Efter omfattande insatser för att etablera en YH-utbildning för vindkrafttekniker har projektet ändrat strategi och inriktat arbetet på att etablera en YH-utbildning för industriellt underhåll med möjlighet att välja till utbildningar inom höghöjd och säkerhet på Främby Hallar. YH-utbildningen beräknas kunna starta 2013.

Samverkan HVV (High Voltage Valley): Projektets mål är att etablera en fungerande samverkan med HVV i Ludvika. Processledningen i HVV har aktivt medverkat i projekts styrgrupp och samverkan har skett bland annat kring kompetensutveckling och Smarta Nät. Samverkan fortsätter kring frågan om den nätutveckling/nätutbyggnad som är nödvändig för att ta emot el från planerad vindkraftutbyggnad i regionen.

Projektets mål och genomförande svarar bra upp mot Energimyndighetens generella krav på projekt som beviljas medel inom Nätverket för Vindbruk.

Projektet har ekonomiskt hållit sig väl inom budgeterade ramar.

Redovisning - måluppfyllelse

1 Underleverantörer till vindkraftindustrin

Projekt mål: Minst fem företag skall vara underleverantörer till vindkraftindustrin vid projektet slut

Åtgärder och insatser har, efter inledande kartläggning, fokuserats på 18 företag. Företagen redovisas i bifogad excel-fil (bilaga 1). Utöver dessa företag finns en "intresselista" med drygt 100 företag som inbjudits till/medverkat i mer övergripande projektaktiviteter. De företag som per 120831 i större eller mindre omfattning levererar produkter och /eller tjänster till vindkraftindustrin är följande:

- Midroc Elektro, Sandviken
- Nyhammars Bruk/Sjölanders Mekaniska, Ludvika

- SKF Coupling Systems, Hofors
- Dellner Brakes; Falun
- Eric Comm, Falun
- Sandvik Coromant, Sandviken
- USAB, Smedjebacken
- Ovako Bars, Hofors

Företag som ligger långt framme och gör egna satsningar för att komma in på vindkraftmarknaden är:

- SITAB, Sandviken
- Rolfs Kuggservice, Smedjebacken
- Dala Elektrolindningar, Smedjebacken
- ABB Service, Storvik
- Autoinvent Transip AB, Falun

Projektets insatser för företagen har bestått bl.a. av konkret personstöd för affärsutveckling och matchning mot kunder, marknadsföring via mässor och konferenser samt olika typer av kompetensutveckling genom seminarier mm.

Exempel på genomförda aktiviteter:

- Inledande kunskapsseminarium våren 2010
- Teknikseminarier i Falun och Sandviken hösten 2010
- Elmia Subcontractor (10 företag ur u-lev gruppen) 2010 och 2011 samt planerat för 2012
- Företagsmässan Falun/Borlänge december 2010 och 2011
- Företagarforum Sandviken hösten 2010
- "Roadtrips" (totalt 3 st) innebärande att projektet rest runt med potentiella kunder (turbintillverkare) till lämpliga företag ur gruppen.
- Etablering och utveckling av B2B-portalen www.centrumvind.se
- Etablering och utveckling av B2B-portalen www.windindustry.se tillsammans med Power Väst och Kalmarnoden inom Nätverket för Vindbruk
- Speeddating juni 2011 och augusti 2012
- Rekrytering till Vindkraftportalerna SWID och Centrumvind hösten 2011 och våren 2012
- Medverkan i öppna seminarier och workshops i Ockelbo (Arise och O2 mfl), Vansbro (Bergvik Skog O2, mfl), Falun (Sundborn Vind, mfl)

I övrigt har företagens intressen bevakats/tillvaratagits genom medverkan i:

- Nationella vind 2010, 2011 och 2012
- Vind 2010 och Vind 2011
- U-lev möte med Vestas i samarbete med Exportrådet
- Deltagande vid Vindkraftmässan i Husum september 2012

Övriga aktiviteter inom delprogrammet:

- Förstudie småskaligt energisystem med lagring. Involverar 4 företag från fokusgruppen
- Förstudie trätorner (finansieras av Högskolan Dalarna, presenterad 2011)
- Marknadsförstudie drift- och underhållstjänster mot vindparker (presenterad februari 2012)

Resultat: Projektmålet är väl uppnått även om några av företagen redan före projektstart i viss mån levererade till vindindustrin. Som resultat av projektet bedöms ytterligare företag

kunna bli leverantörer till vindindustrin efter avslutat projekt.

2 Centrum för drift- och underhåll

Projektmål: Ett centrum för drift- och underhåll skall vara etablerat i regionen vid projektslut. Minst ett omfattande drifts- och underhållskontrakt skall vid projektslut vara tecknat mellan företag i regionen och Vindkraftbolag/vindparkägare

Anläggningen Främby Hallar i Falun har inlett vägen till ett mer utvecklat centrum för drift och underhåll. Inom Främby Hallar och Falun finns idag följande företag etablerade som arbetar med service- och underhåll av vindkraftverk:

- Dynamate IS (har bra kompetens och kapacitet - förbereder sig för att komma in på vindmarknaden.
- Grontmij (arbetar nationellt och internationellt mot vindmarknaden)
- Autoinvent Transip (har utvecklat och marknadsför ny teknik för växellådor i vindkraftverk)
- Crux (utbildar för höghöjdsarbete och räddning på vindkraftverk)
- Empower Oy (drift, underhåll och anläggning av vindparker)

Ytterligare ett par service- och underhållsföretag kan bli aktuella för etablering på Främby Hallar under den närmaste tiden efter projektslut.

Midroc i Sandviken har tecknat långsiktigt underhållskontrakt med Skelleftekraft och Nyhammars Bruk i Ludvika har av Vestas certifierats för drift- och underhållstjänster.

Resultat: Projektmålet är uppnått men arbetet med är att få fler aktörer till Främby Hallar inom drift- och underhåll planeras fortsätta i nytt projekt.

3 Underleverantörsnätverk

Projektmål: Underleverantörsnätverk för vindkraft/elnät skall vara etablerat, med inriktning och arbetsformer vid projektslut.

Två grupperingar från listan i bilaga 1 har etablerats. Den ena "Gävle-Dala Stålgrupp" (4 företag) har kommit längst och där har gemensamma säljaktiviteter mot större kunder genomförts under 2011. Under hösten 2012 genomför gruppen också en specialdesignad aktivitet mot potentiella norska kunder på bla vindmarknaden. Satsningen sker i samverkan med Exportrådet. Norgesatsningen finansieras av företagen själva och med hjälp av projektmedel från Triple Steelix;s VINOVA - anslag.

Nätverket Avesta Industrigrupp (5 företag) har en etablerad samverkan men där finns ett behov av fortsatt strategiskt arbete för att stärka företagen för konkurrenskraft mot vindindustrin. Arbetet kommer att fortsätta i det nya vindkraftprojekt som Triple Steelix söker finansiering för. Om det planerade nya projektet inte skulle bli av finns det ett visst utrymme för att fortsätta arbetet inom Triple Steelix om än i begränsad skala.

Resultat: Målet bedöms vara tillfredsställande uppnått.

4 Utbildningar

Projektmål: Projektet verkar för att minst en utbildning inom energieffektivisering och underhåll finns att tillgå i regionen vid projektslut.

Projektet tog under våren 2010 upp ett samarbete med Sveriges största privata yrkesutbildare Yrkesakademien AB. Tillsammans togs ett förslag till Yrkeshögskoleutbildning "Vindkrafttekniker" 300 p fram. Trots att vi var tydliga med att markera att utbildningen likväl kunde tillgodose behovet att underhållspersonal till processindustrin som till vindkraftindustrin avslogs ansökan med motiveringen att det inte fanns något behov av den aktuella kompetensen. Den 16 september 2011 lämnades en reviderad ansökan in med ännu starkare betoning på att utbildningen har stark arbetsmarknadsrelevans för process-, verkstads- och vindindustrin. Projektet har också kunnat påvisa rekryteringsbehov motsvarande 300 personer enbart inom Triple Steelix geografiska område. De yrkesroller som definierades var:

- Underhållstekniker Vindkraft
- Underhållstekniker Industri
- Vindkrafttekniker

Även sistnämnda ansökan har avslagits med motivationen att befintliga utbildningar bland annat i Söderhamn och Strömsund väl täcker marknadens behov

Resultat: Inom projektet har stora ansträngningar gjorts för att etablera aktuell utbildning och dess förankring i det regionala näringslivet såväl inom industri som vindindustrin. För att inte konkurrera med etablerade utbildningar till Vindkrafttekniker (ex Strömsund och Söderhamn) har Triple Steelix dock valt att fokusera på en YH-utbildning renodlad mot Industriellt underhåll. Efter examen finns goda möjligheter för den som vill att komplettera utbildningen inom bla höghöjd och säkerhet. Sistnämnda utbildning erbjuds av Crux på Främby Hallar.

I en särskild avsiktsförklaring har överenskommelse också träffats med Södra Norrlands Vindkraftcentrum om att Triple Steelix avslutar arbetet för att etablera utbildning för vindkrafttekniker och istället hänvisar till YH-utbildningen i Söderhamn

Målet bedöms vara tillfredsställande uppnått.

5 Samverkan HVV (High Voltage Valley)

Projektmål: Projektet har vid projektslut fungerande samverkan med projekt High Voltage Valley i Ludvika.

Processledningen i HVV har sedan start varit representerad i vindprojektets styrgrupp. Projektet har samverkat kring ett idédokument avseende kompetensutveckling/rekrytering till yrken inom kraftöverföring. Samverkan har också skett kring ett projekt inriktat mot småskalig produktion med energilagring.

Inför det nya projekt som Triple Steelix sökt finansiering till har en diskussion förts med HVV om en djupare samverkan kring frågan om nätförsörjning/närutbyggnad där behoven är stora inte minst i Dalarna. Därför kommer särskilda aktiviteter och insatser att genomföras som direkta samverkansprojekt mellan HVV och Triple Steelix.

Resultat: Målet bedöms vara nått.

Projektets resultat kopplat till Skälen för Energimyndighetens beslut

Energimyndigheten angav som skäl för sitt beslut att projektet var en lämplig aktivitet inom Nätverket för Vindbruk och att projektet skulle leda till resultat inom sex av sju kravområden som anges för stöd som beviljas inom Nätverket. Nedan kommenteras dessa krav.

- medverka till att bygga upp kunskap och utveckla, kvalitetssäkra och underhålla de informationsslag som respektive part förfogar över och som kan ha relevans för en fortsatt satsning på vindbruk:

Etablering och utbyggnad av Nationella databasen (SWID) och Centrumvind svarar direkt upp mot kravet. Projektledningen och projektmedarbetare har medverkat i ett stort antal lokala, regionala och nationella konferenser, seminarier och workshops som föredragshållare, moderator, etc. Där har vindkraftens potential både för energiförsörjning och industriutveckling på olika sätt framhållits.

- förmedla ökad kunskap om vindbrukets regionala egenskaper i syfte att uppnå en ökad utbyggnad av vindkraftanläggningar och en ökad acceptans:

Projektet har haft en välvillig inställning till att delta/medverka vid olika typer av regionala och lokala aktiviteter kring vindkraft. Exempel på aktiviteter som projektet varit aktivt i är bla:

- Energiintelligent Dalarna 2010, 2011 och 2012
- Lokala informations- och kunskapsseminarier i Vansbro, Mora, Falun, Borlänge, Sandviken, Ockelbo, Våler i Norge, Malung, Ludvika, mfl

- medverka till en förbättrad samverkan med andra intressen på regional och lokal nivå:

Projektet har aktivt stärkt samverkan genom att till aktiviteter, mm bjuda in och matcha olika aktörer mot varandra. Exempel på aktörer som involverats i processen kring vindkraftutvecklingen är:

- Länsstyrelsen Dalarna
- Gävle-Dala Energikontor
- Green Business Region (Teknikdalen)
- Region Dalarna
- Region Gävleborg
- Högskolan Dalarna
- Högskolan Gävleborg

- 13 "Triple Steelix kommuner"
- Processindustrin
- SME-företag i olika branscher

- bidra till förbättrade förutsättningar för utbyggnad av en lokalt förankrad, förnybar och långsiktig hållbar elproduktion, här också benämnt vindbruk:

Projektet har här framförallt bidragit genom målmedvetet informationsarbete både aktivt i form av medverkan i olika publika arrangemang och "passivt" i form av webinformation, pressmeddelanden och artiklar samt web-portaler.

- medverka till utveckling regionalt och lokalt på landsbygden och därigenom kunna ge nya arbetstillfällen och öppna nya möjligheter för förstärkt lokalt entreprenörskap och företagande:

Matchningar, speeddatingaktiviteter, enskild affärsrådgivning till SME-företag, mm har definitivt medverkat till att många företag kunna komplettera sin kundbas med olika aktörer inom vindkraft. Samma åtgärder har också medverkat till att det skapats nya företag och entreprenörer. Särskilt markerat har detta varit i Ockelbo kommun som upplever en stark tillväxt tack vare de stora vindkraftsprojekt som planeras/är under byggnation i kommunen.

- understödja och komplettera Energimyndighetens arbete på vindkraftsområdet:

Samtliga åtgärder och insatser i projektet bedöms leva upp till kravet. Dessutom har kännedomen om Energimyndigheten stärkts väsentligt i regionen genom att projektet i alla externa sammanhang informerat om att projektet har myndigheten som viktigaste huvudman/intressent.

Projektekonomi

Ekonomisk slutredovisning av projektet kommer enligt Energimyndighetens förlängningsbeslut att inlämnas senast 2012-11-30. Bedömningen per dagens datum är att det kan bli aktuellt med en mindre återbetalning av medel pga att budget inte förbrukats fullt ut.

Kjell Grundström
Projektledare
kjell.grundstrom@triplesteelix.se
070-5756489

English Summary

The project "Wind Power - manufacturing and service in the Triple Steelix Region" was conducted during the period 2009-12-01 - 2012-09-30

The project has been divided into five areas with targets and results as follows:

Subcontractors to the wind industry: The project target is - at least five companies in the region being suppliers to the wind industry at the end of the project. The result is eight companies delivering products and services to the wind industry. In addition, five companies are working strategically to become suppliers to the wind industry. The project's activities have consisted in business development efforts within individual companies, matching potential suppliers to customers in the wind industry, trade fairs, establishment of B2B portals, etc.

Center for Operation and Maintenance: The project aims that a center for operation and maintenance shall be established at project end. The project goal is reached by the industrial area Främby Hallar in Falun now counts five companies operating and providing operation and maintenance services to the wind industry. Efforts to find additional companies to the center continues.

Subcontractors Network: The target has been to establish at least one sub-network at project end. The result is that two networks have been established. One, the most advanced network, already is conducting joint sales activities targeting the wind industry. The second network needs to continue their strategic work and develop their supplyoffers to match the wind industry requirements.

Education: One of the project targets is to generate at least one qualified coarse in energy efficiency / maintenance in the region at the end of the project. After extensive efforts to establish a higher education for wind technicians, the project changed its strategy and focused efforts on establishing an education for industrial maintenance with a choice of courses in altitude adjustments and safety at Främby Hallar. Last mentioned is expected to start in 2013

Collaboration HVV (High Voltage Valley): The target is to establish a working liaison with HVV Ludvika. Process management in HVV has participated in the project's steering committee and collaboration has taken place partly on skill development and Smart Grids. Collaboration continues around the issue of electrical net development / net expansion that is necessary to distribute electricity from the planned expansion of wind power in the region.

Project results and implementation responds well to the Energy Authority's general requirements for projects granted funding from the Network for Windpower.

The project has been financially well within budgeted limits.